

ALEGERILE PARLAMENTARE DIN ANUL 1933 ÎN JUDEȚUL ALBA

Încă din toamna anului 1933 se putea aprecia că guvernul național-tărănist prezidat de Alexandru Vaida Voevod era într-o situație critică, iar căderea lui previzibilă. Tensiunea politică la care era supus guvernul era generată atât de pierderea încrederii suveranului în privința capacității Partidului Național-Țărănesc de a guverna țara cât și de acțiunile partidelor politice aflate în opoziție.

Monarhul, nemulțumit de activitatea guvernamentală a Partidului Național-Țărănesc și mai ales de Iuliu Maniu datorită faptului că acesta îi adresase aspre critici, a început să creadă din ce în ce mai mult în necesitatea aducerii Partidului Național-Liberal la putere. Revenirea liberalilor la guvernare era mult facilitată de faptul că aceștia își slăbiseră treptat opoziția față de rege și față de cercurile palatului. Acest aspect poate fi observat încă din anul 1931, an în care Partidul Național-Liberal a sprijinit guvernul Iorga-Argetoianu.

Împotriva guvernului național-tărănist s-au angajat practic toate partidele din opoziție¹, cel mai activ dintre ele fiind Partidul Național-Liberal. Se poate spune că liberalii au acționat într-o manieră similară cu cea a național-tărăniștilor când aceștia din urmă au dus, în anul 1928, campania de răsturnare a guvernului liberal prezidat de Vintilă Brătianu.

Încă din septembrie 1933, prin lansarea unui manifest-program², Partidul Național-Liberal a considerat răsturnarea guvernului ca fiind unica soluție pentru remediarea situației dezastruoase a țării. În cazul în care guvernul nu era demis de rege, fruntașii liberali prevedeau metode extreme pentru a forța căderea acestuia, și anume: obstrucție parlamentară, retragerea din parlament, boicotarea guvernului, constituirea unui parlament separat și chiar îndemnarea la nesupunere cetățenească³.

În ziua de 28 octombrie 1933 s-a ținut o ședință a Partidului Național-Liberal, în care Delegația Permanentă a hotărât ca parlamentarii liberali să nu mai participe la lucrările de legiferare, ei rămânând în Adunarea Deputaților și în Senat doar pentru a denunța abuzurile, ilegalitățile și opera de distrugere săvârșită de guvernul național-tărănist⁴. În aceeași ședință s-a proclamat rezistența cetățenească împotriva guvernului și totodată s-au convocat mai multe întruniri în întreaga țară în vederea pregătirii unei adunări la București în ziua de 15 noiembrie 1933⁵.

Adunarea proiectată de Partidul Național-Liberal și făcută publică prin comunicatul Delegației Permanente coincidea cu inaugurarea sesiunii parlamentare, coincidență care, cu siguranță nu era deloc întâmplătoare. La viitoarea adunare urmau să participe aproximativ 150.000 de oameni din întreaga țară care să rămână mai multe zile în capitală și să demonstreze împotriva guvernului până la obținerea demisiei acestuia⁶.

Datorită faptului că agitațiile liberale luau o amploare din ce în ce mai mare, Alexandru Vaida Voevod a solicitat o audiență la rege pentru a vedea dacă guvernul său se mai bucura de încrederea suveranului. În această audiență Carol al II-lea a lăsat să se înțeleagă că menținerea guvernului nu mai este posibilă, și în consecință premierul național-tărănist și-a prezentat demisia la 12 noiembrie 1933⁷.

În aceeași zi regele a început consultările cu liderii partidelor politice, alegerea lui oprindu-se asupra lui I. G. Duca. Drept urmare, la 14 noiembrie s-a format un nou guvern condus de către fruntașul liberal mai sus amintit, avându-i pe Nicolae Titulescu la Externe, Ion Incuț la Interne și pe Victor Antonescu la Justiție.

În vederea alegerilor parlamentare stabilite pentru data de 20 decembrie la Adunarea Deputaților și între 20-29 decembrie la Senat, o primă măsură a fost înlocuirea prefectilor național-

¹ Ioan Scurtu, *Istoria Partidului Național-Țărănesc*, București, Editura Enciclopedică, 1994, p. 221.

² Gavrilă Sonea, Emilia Sonea, *Viața economică și politică a României 1933 – 1938*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, p. 40.

³ *Ibidem*, p. 41.

⁴ *Curentul*, VI, nr. 2064 din 30 octombrie 1933.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, vol. II, partea I, 1986 p. 494.

⁷ *Ibidem*, p. 496.

țărăniști cu elemente aparținând Partidului Național-Liberal. Prefect al județului Alba a fost numit Simion Vulcu⁸.

Pentru Adunarea Deputaților, la Tribunalul Județean Alba au fost depuse 12 liste electorale⁹:

- Lista nr. 1 – Partidul Național-Liberal
- Lista nr. 2 – Partidul Național-Țărănesc
- Lista nr. 3 – Partidul Național-Agrar
- Lista nr. 4 – Partidul Național-Liberal (Gh. Brătianu)
- Lista nr. 5 – Partidul Țărănesc
- Lista nr. 6 – Partidul Poporului cartelat cu Partidul Conservator
- Lista nr. 7 – Liga Apărării Național Creștine
- Lista nr. 8 – Blocul Cetățenesc pentru Mântuirea Țării
- Lista nr. 9 – Partidul Social-Democrat
- Lista nr. 10 – Partidul Maghiar
- Lista nr. 11 – Partidul Evreiesc
- Lista nr. 12 – Uniunea Agrară (C. Argetoianu)

Se poate afirma că numărul mare de partide politice, unele dintre ele fiind extremiste, a dus la o diminuare a “zestrei guvernului”, știindu-se că aceasta variază în mod invers proporțional cu numărul partidelor politice aflate în opoziție. Așa cum este verificat, marile dificultăți economice prin care trecea țara în acel moment au favorizat intrarea în confruntarea electorală a formațiunilor politice mici. Acestea au căutat să speculeze deruta alegătorilor și să direcționeze opțiunile electorale spre propriile formațiuni politice, deoarece alegătorii nutreau speranța că aceste grupări le vor putea ameliora situația¹⁰.

Cele 12 liste de candidați depuse pentru Adunarea Deputaților au avut următoarea componență¹¹:

Lista nr. 1
P.N.L. (I. G. Duca)

Camil Velican
Danil Tecău
Ovidiu Radeș
Nicolae Milea
Emanoil Muntean

Lista nr. 2
P.N.Ț.

Iuliu Maniu
Ioan Pop
Ovidiu Hulea
Ioan Simu
Nicolae Todoran

Lista nr. 3
P.N.A.

Zaharie Muntean
Ioan Cușută
Andrieu Floașiu
Dumitru Dobrotă
Eugen Albu

Lista nr. 4
P.N.L. (Gh. Brătianu)

Vasile Dașchevici
Ioachim Oancea
Dumitru Ionașiu
Teodor Iacoban
Romulus Todea

Lista nr. 5
Partidul Țărănesc

Mircea Albini
Adrian Rațiu
Teodor Solca
Ioan I. Pop
Aurel Ungur

Lista nr. 6
P.P. + P.C.

Ioan Micu
Ioan Tatoi
Ifrim Bordea
Alexandru Danciu
Francisc Colcer

⁸ *Pacea*, IV, nr. 25 din 19 noiembrie 1933.

⁹ *Dezbaterile Adunării Deputaților* (în continuare se va cita: *D.A.D.*), nr. 3, ședința din 5 februarie 1934, p. 37.

¹⁰ Marcel Ivan, *Evoluția partidelor noastre politice în cifre și grafice 1919-1932*, Sibiu, Editura Krafft et Drotlefft S.A., f.a., p. 4-5.

¹¹ *Monitorul Oficial*, nr. 300 din 29 decembrie 1933.

Lista nr. 7 L.A.N.C.	Lista nr. 8 Blocul Cetățenesc	Lista nr. 9 P.S.D.
Nicolae Popa Aron Marina Aristotel Ispas Ioan Oprea Simion Bucur	Nicola Enea Anghel Bucerzan Gheorghe Comana Anghel Cozma Gavril Enescu	Iosif Jumanca Simon Gârbovan Grigore Șerbu Ion Abrudan Ion Oniga
Lista nr. 10 Partidul Maghiar	Lista nr. 11 Partidul Evreiesc	Lista nr. 12 Uniunea Agrară
Paul Szász Aloisiu Kaszonyi Adalbert Fogarasi Iosif Tobis Sigismund Nagy	Maurițiu Deutsch Francisc Jám bor Iosif Fenichel Rudolf Kasztner Ferdinand Weinberger	Victor Stanciu Marin Stănoiu Visalon Barbu Solomon Berar Virgil Cioban

Legea electorală din 27 martie 1926, care a reglementat alegerile parlamentare din anul 1933, prin articolul 43, prevedea că președintele Biroului Electoral Județean avea obligația să publice listele cuprinzând secțiile de votare pentru alegerea de deputați și de senatori, precum și repartizarea localităților din județ pe baza acestor secții¹²:

Pentru Adunarea Deputaților s-au stabilit următoarele secții de votare:

I Abrud	IX Ghirbom	XVII Ciurubud
II Abrud	X Vințu de Jos	XVIII Ocna Mureș
III Bucium	XI Benic	XIX Ocna Mureș
IV Zlatna	XII Teiuș	XX Pianu de Sus
V Zlatna	XIII Teiuș	XXI Sebeș
VI Ighiu	XIV Măgina	XXII Sebeș
VII Alba Iulia	XV Aiud	XXIII Săsciori
VIII Alba Iulia	XVI Aiud	

Pentru Senat (colegiul universal) s-au stabilit următoarele secții de votare:

I Abrud	V Teiuș	IX Aiud
II Abrud	VI Alba Iulia	X Ocna Mureș
III Zlatna	VII Alba Iulia	XI Sebeș
IV Ighiu	VIII Aiud	XII Săsciori

În ziua de 6 decembrie 1933 a fost publicat, în ziarul ce aparținea organizației liberale a județului Alba, programul de guvernământ al Partidului Național-Liberal¹³. În program erau prezente următoarele puncte principale: întărirea ideii de autoritate, pedepsirea tuturor acelor care au păgubit prin fraudă și abuz averea statului, reducerea aparatului administrativ, rezolvarea problemei conversiunii, stabilirea impozitelor la un nivel corespunzător cu posibilitățile financiare ale contribuabililor, refacerea industriei naționale și a comerțului, ameliorarea condițiilor de trai ale muncitorilor, stimularea activității culturale la toate nivelurile, respectarea drepturilor minorităților naționale.

Cu două zile înaintea apariției programului liberal a fost publicat în organul de presă al Partidului Național-Tărănesc, programul-manifest¹⁴ al acestui partid. Se preconizau următoarele măsuri: modificarea Constituției, reforma administrativă bazată pe principiul descentralizării,

¹² Arhivele Statului filiala Alba Iulia, fond *Cabinetul prefectului* (în continuare se va cita: *Cabinetul prefectului*), dosar 18/1933, f. 29; *Alba Iulia*, XV, numărul 40 din 3 decembrie 1933.

¹³ *Viitorul Albei*, X, nr. 1 din 6 decembrie 1933.

¹⁴ *Dreptatea*, VII, nr. 1865 din 4 decembrie 1933.

industrializarea agriculturii și întărirea micilor gospodării țărănești, ridicarea condiției morale și materiale a locuitorilor satelor și orașelor, reorganizarea Băncii Naționale, introducerea responsabilității ministeriale.

Cum este și firesc, pentru a-și face cunoscute programele, membrii partidelor politice au făcut numeroase deplasări în localitățile rurale ale județului. O apariție inedită în județul Alba a constă în gruparea Garda de Fier condusă de Corneliu Zelea Codreanu. Dându-și seama de influența sa în plină ascensiune, Garda de Fier a organizat marșuri de propagandă, prin satele județului cu aproape două luni înainte de data fixată pentru primele alegeri. Unul din exemple în acest sens îl constituie venirea unor legionari în comuna Daia Română în ziua de 3 noiembrie 1933 care, conform spuselor autorităților locale, deși nu aveau autorizație pentru a face propagandă, au exprimat cuvinte grave la adresa guvernului, numindu-i pe membrii acestuia „hoți, tâlhari și altele”¹⁵. În aceeași zi, în comuna Călnic, ei au organizat o adunare la care, conform notarului comunei a participat numai tineret¹⁶. Propagandiștii legionari au vorbit foarte puțin, ei rezumându-se la cele scrise în afișele pe care le-au dat participanților adunării. Ei au învinovățit partidele politice, în special Partidul Național-Țărănesc, și ca o alternativă la această situație s-au angajat că, dacă vin la putere, toate cele scrise în afișele distribuite de ei vor fi îndeplinite¹⁷. Conform aceluiași notar al comunei, “vorbele lor nu au avut nici un efect, abia 4 – 5 bărbați tineri îi aprobă, încolo nimeni nu vede ceva serios în propaganda lor”¹⁸. Potrivit celor consemnate de pretorul plasei Aiud în ziua de 7 decembrie, avocatul Feliciu Moldovan din Teiuș, reprezentant al Gărzii de Fier, s-a deplasat în comuna Rădești, unde a afirmat că “Garda de Fier luptă pentru Cristos, Rege și Națiune”¹⁹.

Campania electorală pentru alegerile parlamentare din anul 1933 a dat naștere unor puternice conflicte între autorități și membrii Gărzii de Fier. Considerând că această grupare generează prin activitatea ei acte de rebeliune împotriva autorităților statului contribuind prin aceasta la crearea unei stări de natură a aduce anarhie în țară²⁰, Consiliul de Miniștri prezidat de I. G. Duca a hotărât în ziua de 9 decembrie 1933 dizolvarea Gărzii de Fier, arestarea conducătorilor ei și declararea listelor de candidați depuse în numele acestei formațiuni ca fiind nule și neavenite.

Hotărârea de dizolvare a Gărzii de Fier luată de Consiliul de Miniștri a determinat în județul Alba, ca de altfel în toată țara, luarea imediată a unor măsuri împotriva membrilor acestei grupări. În cuprinsul județului au fost arestate 28 de persoane aparținând Gărzii de Fier, între care și profesorul Ion Zelea Codreanu²¹. Însă, până în ziua de 29 decembrie au fost eliberați toți legionarii arestați, ultimii fiind tatăl lui Corneliu Zelea Codreanu și învățătorul Tiberiu Aron²².

Partidul Național-Țărănesc a desfășurat și el o susținută campanie electorală în județ, deși abia trecuse în opoziție. În ziua de 6 decembrie, Ovidiu Hulea, profesor la Liceul “Titu Maiorescu” din Aiud și candidat la alegeri pe lista partidului, a ținut discursuri de propagandă electorală în comunele Asinip și Ciuguzel²³. Cei care au asistat la adunarea din Ciuguzel s-au împrăștiat rând pe rând, la finele discursului ne mai rămânând decât preotul greco-catolic al comunei și un locuitor²⁴. În data de 8 decembrie, reprezentanți ai aceluiași partid au organizat adunări electorale în comunele Călnic²⁵ și

¹⁵ *Cabinetul prefectului*, dosar 18/1933, f. 4. Adresa confidențială nr. 15 din 5 noiembrie 1933 trimisă de notarul comunei Daia Română către pretor.

¹⁶ *Ibidem*, f. 15. Adresa confidențială nr. 22 din 4 decembrie 1933 trimisă de notarul comunei Călnic către pretor.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, f. 16. Adresa confidențială nr. 23 din 10 decembrie 1933 trimisă de Pretura plasei Aiud către prefectul județului Alba.

²⁰ *Monitorul Oficial*, nr. 286 bis din 9 decembrie 1933.

²¹ *Cabinetul Prefectului*, dosar 18/1933, f. 21-25. Raportul prefectului județului Alba din data de 30 decembrie 1933 către ministrul de Interne.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*, f. 16. Adresa confidențială nr. 23 din 10 decembrie 1933 trimisă de Pretura plasei Aiud către prefectul județului Alba.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, f. 7. Adresa confidențială nr. 23 din 8 decembrie 1933 trimisă de notarul comunei Călnic către pretor.

Deal²⁶. În ziua următoare, potrivit notarului localității, Nicolae Todoran, Dumitru Bogdan, Ioan Gația și Silviu Cărpinișan au expus programul electoral al Partidului Național-Țărănesc în comuna Daia Română, „fără ca să atace sau să vorbească ceva la adresa guvernului”²⁷. Alte adunări au fost organizate în comunele Gârbova de Sus, Gârbova de Jos și Gârbovița de către Simion Pădurean și Ovidiu Hulea, în fața unei asistențe puțin numeroase²⁸.

Având în vedere faptul că peste 8% din populația județului Alba era de naționalitate maghiară, era și firesc ca Partidul Maghiar să desfășoare o susținută campanie electorală în județ și îndeosebi în zonele în care erau comunități maghiare. Astfel, inginerul silvic Szücs Elemér și antreprenorul Carol Bakó au ținut discursuri de propagandă în comuna Aiudul de Sus, ei neatacând nici un alt partid politic și neaducând nici o atingere demnității statului²⁹. În numele aceluiași partid politic avocații Andrei Kovács și Francisc Szabó și proprietarul Ioan Szergely au făcut propagandă electorală în comunele Leorint, Rădești, Lopadea Nouă și Beta³⁰. În același timp, avocatul Andrei Szabó și preotul unitarian Nicolae Barabás au prezentat programul Partidului Maghiar în comunele Rimetea și Colțești, iar avocatul Zoltán Müller și profesorul Ioan Zoyzon au îndemnat pe maghiarii din Mirăslău să voteze cu Partidul Maghiar sau cu Partidul Național-Liberal, iar la alegerile de senatori “toți ungurii să voteze cu guvernul”³¹.

Nu numai Partidul Național-Țărănesc și Partidul Maghiar și-au trimis membrii în cuprinsul județului pentru a face propagandă electorală. Documentele vremii au menționat și reprezentanții altor partide. Astfel, protopopul ortodox Iosif Pop și avocatul Zaharie Muntean, ca reprezentanți ai Partidului Național-Agrar, s-au deplasat în comuna Izvoarele, unde au expus programul acestui partid și au precizat totodată că “vor lupta în unire cu organizația Garda de Fier ca România să fie a românilor”³². Profesorul Nicolae Popa din Cluj, reprezentant al Ligii Apărării Național Creștine, a încercat să țină o întrunire electorală în Călnic și să găsească zece alegători pentru a putea propune candidaturile, dar nu a găsit nici unul³³. Programul Partidului Țărănesc a fost prezentat în comuna Meșcreac în fața unei asistențe puțin numeroase, de către învățătorul Adrian Rațiu³⁴, el neatacând în nici într-un fel pe celelalte partide politice.

La toate aceste acțiuni de propagandă electorală ale partidelor din opoziție se adaugă bineînțeles cele ale Partidului Național-Liberal. Dacă facem o comparație cu anii anteriori în care au avut loc alegerile, mai precis cu anii 1931 și 1932, putem afirma că influența considerabilă de care se bucura Partidul Național-Țărănesc în alegeri s-a diminuat într-o oarecare măsură și că populația județului începea să devină receptivă la propaganda liberală. Acest lucru poate fi pus pe seama rapidei uzuri guvernamentale a Partidului Național-Țărănesc, datorată eșecului înregistrat în politica economică și socială. Pentru a ilustra creșterea influenței liberalilor în cuprinsul județului, vom da doar un singur exemplu, acela de la comuna Călnic unde, la întrunirea electorală organizată de acest partid, au luat parte peste 250 de oameni³⁵.

Alegerile din județul Alba pentru Adunarea Deputaților s-au încheiat cu următoarele rezultate³⁶:

²⁶ *Ibidem*, f. 8. Adresa confidențială nr. 40 din 9 decembrie 1933 trimisă de notarul comunei Deal către pretor.

²⁷ *Ibidem*, f. 6. Adresa confidențială nr. 15 din 9 decembrie 1933 trimisă de notarul comunei Daia Română către pretor.

²⁸ *Ibidem*, f. 3. Adresa confidențială nr. 23 din 10 decembrie 1933 trimisă de Pretura plasei Aiud către prefect.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*, f. 5. Adresa confidențială nr. 22 din 10 decembrie 1933 trimisă de notarul comunei Călnic către pretor.

³⁴ *Ibidem*, dosar 4/1933, f. 2. Adresa confidențială nr. 23 din 10 decembrie trimisă de Pretura plasei Aiud către prefect.

³⁵ *Ibidem*, dosar 18/1933, f. 13. Adresa confidențială nr. 22 din 18 decembrie 1933 trimisă de notarul comunei Călnic către pretor.

³⁶ *Monitorul Oficial*, nr. 300 din 29 decembrie 1933.

Lista nr. 1 a obținut 12.260 de voturi, adică 32,99%

Lista nr. 2 a obținut 12.277 de voturi, adică 33,03%

Lista nr. 3 a obținut 2.166 de voturi, adică 5,83%

Lista nr. 4 a obținut 1.791 de voturi, adică 4,82%

Lista nr. 5 a obținut 1.767 de voturi, adică 4,75%

Lista nr. 6 a obținut 244 de voturi, adică 0,66%

Lista nr. 7 a obținut 735 de voturi, adică 1,98%

Lista nr. 8 a obținut 157 de voturi, adică 0,42%

Lista nr. 9 a obținut 845 de voturi, adică 2,27%

Lista nr. 10 a obținut 3.054 de voturi, adică 8,22%

Lista nr. 11 a obținut 498 de voturi, adică 1,24%

Lista nr. 12 a obținut 569 de voturi, adică 1,53%

Rezultatele alegerilor pentru Adunarea Deputaților pe secțiile de votare ale circumscripției electorale Alba sunt prezentate în anexa de la sfârșitul articolului³⁷.

Alegerile efectuate în ziua de 20 decembrie 1933 au fost validate și pe baza rezultatelor obținute de fiecare listă au fost desemnați deputații de Alba, precum și supleanții lor³⁸.

Deputați	Lista	Supleanți	Lista
Camil Velican	I	Emanoil Muntean	I
Danil Tecău	I	Ioan Pop	II
Ovidiu Radeș	I	Ovidiu Hulea	II
Nicolae Milea	I	Ioan Simu	II
Iuliu Maniu	II	Nicolae Todoran	II

Alegerile pentru Senat în județul Alba s-au încheiat cu următoarele rezultate:

a) colegiul universal (22 decembrie 1933)³⁹:

Numărul reprezentanților de ales	Alegători înscriși	Alegători votați	Numărul voturilor nule (neexprimate)	Numărul voturilor anulate
1	28.542	14.339	-	405

Candidații, în ordinea înscrisă în buletinele de vot, au fost:

Lucian Scupiewski	P.N.L.	7.564 de voturi
Alexandru Danciu	P.P. + P.C.	679 de voturi
Alexandru Baba	P.N.Ț.	5.701 de voturi

A fost ales senator liberalul Lucian Scupiewski.

b) colegiul consiliilor comunale și județene (28 decembrie 1933)⁴⁰:

Numărul reprezentanților de ales	Alegători înscriși	Alegători votați	Numărul voturilor nule (neexprimate)	Numărul voturilor anulate
1	1.458	1.405	2	15

Candidații, în ordinea înscrisă în buletin, au fost:

Ion Rusu Abrudeanu	P.N.L.	1.003 de voturi
Ioan Pop	P.N.Ț.	387 de voturi

A fost ales senator Ion Rusu Abrudeanu.

Analiza rezultatelor alegerilor parlamentare din anul 1933, în județul Alba, arată faptul că și de data aceasta Partidul Național-Țărănesc a obținut cel mai mare număr de voturi pentru Cameră.

³⁷ *Cabinetul Prefectului*, dosar 18/1933 f. 29.

³⁸ *D.A.D.*, nr. 10 ședința din 16 februarie 1934, p. 399.

³⁹ *Monitorul Oficial*, nr. 301 din 30 decembrie 1933.

⁴⁰ *Ibidem*, nr. 3 din 3 ianuarie 1934.

Dar, se poate spune cu certitudine că Partidul Național-Liberal a repercutat o victorie, deoarece a întrunit cu doar 17 voturi mai puțin decât Partidul Național-Țărănesc și aceasta, în cel mai național-țărănist județ⁴¹. Succesul electoral al liberalilor este scos și mai bine în evidență de faptul că la alegerile pentru Senat, atât la colegiul universal cât și la colegiul consiliilor comunale și județene, candidații Partidului Național-Liberal au câștigat la o diferență netă față de cei național-țărăniști. Un alt aspect care merită a fi menționat este faptul că mandatul de senator al județului Alba de la colegiul universal a fost obținut în aceste alegeri pentru prima dată de către liberali⁴².

La nivelul întregii țări, Partidul Național-Liberal a întrunit 50,99% din voturi, beneficiind astfel de prima electorală prevăzută de legea din 27 martie 1926. Datorită repartizării mandatelor de deputați la nivelul întregii țări, și nu la nivelul județului, Partidul Național-Liberal a obținut 4 din cele 5 locuri atribuite județului Alba, deși național-țărăniștii au avut în județ cu 17 voturi mai mult.

Partidul Național-Țărănesc a înregistrat cele mai slabe rezultate de la înființarea sa, atât pe plan național cât și în cuprinsul județului Alba. Rezultatele modeste au fost cauzate de eșecurile guvernelor național-țărăniști, dar și de contradicțiile interne care au slăbit partidul. În consecință, numeroși alegători care votau cu Partidul Național-Țărănesc s-au deplasat cu opțiunile lor electorale către alte partide, în special spre Partidul Național-Liberal și spre partidele de extremă dreaptă.

Partidul Maghiar reușește să se situeze din nou pe locul al treilea în cadrul județului, el reușind să adune și de această dată peste 3.000 de voturi. Numărul de voturi, cu puțin mai mic față de anii 1931 și 1932, se poate explica prin faptul că o parte din populația maghiară a județului a votat cu partidul de guvernământ.

Alegerile din anul 1933 au fost un eșec pentru Partidul Social-Democrat, el întrunind doar 2,27% din voturi, în timp ce Partidul Național-Agrar, cu 5,83% din voturi, a fost a patra formațiune politică a județului. Această situație atestă o deplasare spre dreapta politică a opțiunilor electorale a locuitorilor județului Alba.

Partidul Țărănesc și Partidul Național-Liberal (Gh. Brătianu) au obținut rezultate modeste în cadrul județului, ele reușind totuși să se plaseze pe plan național pe locul 3 și respectiv 4.

Partidul Poporului a reușit să întrunească doar 0,66% din voturile exprimate în cadrul circumscripției electorale Alba și respectiv sub 2% pe plan național, ceea ce atestă faptul că această formațiune politică nu mai era decât umbra partidului din perioada imediat următoare de la sfârșitul primului război mondial.

În final, se poate concluziona că alegerile parlamentare din anul 1933 au reflectat în cadrul județului o semnificativă echilibrare a forțelor între cele două mari partide politice, și anume: Partidul Național-Țărănesc și Partidul Național-Liberal.

SORIN ARHIRE

THE PARLIAMENTARY ELECTIONS FROM 1933 IN THE ALBA COUNTY

SUMMARY

The article presents the parliamentary elections, which took place in 1933 in the Alba County. The electoral law from 1926 regulated these elections. Twelve parties competed for the seven seats that had been distributed to the Alba County in the Senate and in the Deputies Assembly. The most significant parties according to their results were: the National-Peasant Party, the National-Liberal Party, the Magyar Party and the Social-Democratic Party. The National-Peasant Party met the majority of the votes for the Deputies Assembly but the National-Liberal Party closely followed it. In spite of this fact, because the distribution of the mandates of Members of Parliament was done for the whole country and not for each county, the National-Liberal Party won four seats in the Parliament while the National-Peasant Party only one. The National-Liberal Party won both senator seats, that is the seat for the universal college and that for the college of the communal and county councils. The parliamentary elections, which took place in 1933 proved in the Alba County a significant equilibrium of forces between the National-Peasant Party and the National-Liberal Party.

⁴¹ *Cabinetul prefectului*, dosar 18/1933, f. 21-25. Raportul prefectului județului Alba către ministrul de Interne.

⁴² *Ibidem*.

**Anexă: Rezultatele alegerilor pentru Adunarea Deputaților din 20 decembrie 1933
pe secțiile de votare ale Circumscripției Electorale Alba**

Nr. secției de votare	Localitatea secției de votare	Nr. alegători înscrși	Nr. alegători votanți	Nr. voturilor nule	Nr. voturilor anulate	P.N.L.	P.N.T.	P.N.A	P.N.L. (Gh. B.)	Partidul Tărănesc	Partidul Poporului	L. A. N. C.	Blocul Cetățenesc	P.S.D.	Partidul Măghiar	Partidul Evreiesc	Uniunea Agrară
I	Abrud	1.991	1.150	21	21	248	531	85	15	60	50	12	1	25	71	1	9
II	Abrud	2.240	1.028	1	19	317	420	34	6	59	11	13	2	99	44	1	2
III	Bucium	2.321	615	4	3	206	161	27	45	21	75	14	2	16	6	2	33
IV	Zlatna	2.390	1.728	1	2	639	612	74	33	81	6	35	1	161	64	5	14
V	Zlatna	2.686	1.816	-	41	761	594	122	116	80	6	52	3	13	6	6	16
VI	Ighiu	3.249	2.319	20	61	563	836	171	168	118	10	33	51	28	43	25	192
VII	Alba Iulia	2.962	2.175	9	31	743	521	77	118	27	4	22	16	23	317	224	43
VIII	Alba Iulia	2.966	1.938	17	75	455	910	117	189	89	1	20	5	1	4	7	48
IX	Ghirbom	2.293	1.280	-	30	437	539	44	111	59	3	23	5	7	5	2	15
X	Vințu de J.	2.614	1.678	1	62	482	631	51	194	114	4	35	3	5	54	26	16
XI	Benic	2.257	1.449	-	21	441	553	138	33	85	4	30	2	11	106	7	18
XII	Teiuș	2.652	1.954	-	29	529	917	80	67	105	1	28	15	15	134	21	13
XIII	Teiuș	2.531	1.781	18	34	424	676	203	79	124	7	46	6	25	110	6	22
XIV	Măgina	2.068	1.114	13	15	274	393	60	16	62	5	28	1	11	226	3	7
XV	Aiud	2.358	1.604	75	22	300	243	54	27	27	4	10	10	22	720	75	15
XVI	Aiud	2.413	1.482	6	21	425	551	113	37	41	5	35	2	8	212	9	7
XVII	Ciumbrod	1.861	1.433	-	15	520	256	79	34	71	6	60	5	12	341	8	26
XVIII	Oena Mur.	2.416	1.737	13	47	615	628	65	32	80	3	54	-	26	159	10	5
XIX	Oena Mur.	2.607	1.916	-	44	756	348	48	28	50	7	48	7	144	385	33	18
XX	Pianu de S.	2.252	1.638	-	59	897	394	50	132	45	5	44	-	5	3	1	3
XXI	Sebeș	2.803	2.016	1	52	834	421	304	56	182	10	31	3	60	36	16	10
XXII	Sebeș	2.721	1.943	3	66	711	618	56	181	118	6	29	15	113	6	5	17
XXIII	Săsciori	2.536	1.586	12	32	683	524	114	74	69	11	33	2	15	2	5	10
	TOTAL	57.187	37.380	215	802	12.260	12.277	2.166	1.791	1.767	244	735	157	845	3.054	498	569
	%				2,16	32,99	33,03	5,83	4,82	4,75	0,66	1,98	0,42	2,27	8,22	1,24	1,53